

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Henōtikon siue Pacificatorivm Dissecti Belgii

Afhakker, Aegidius

Vrsellis, 1618

De Prædestinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64709)

cipuè videmus Remonstrantes in defensione capitum eorum de quibus ex decreto Ordinum Hollandia Anno Christi 1611. Hage Comitii. conquisitio instituta fuit. Referuntur autem hæc capita ad quinque locos, qui sunt de Prædestinatione, de morte Christi & liberatione per eam præstita, de corruptione hominis & libero arbitrio, de operatione saluifica gratia, de perseuerantia Sanctorum.

DE PRÆDESTINATIONE.

CIRCA primum caput, de Prædestinatione scilicet, Vvalachri his verbis Contra Remonstrantium (in quibus sua nomina etiam profitentur) sententiam exponunt. Deum ab eterno secundum beneplacitum immutabile voluntatis suæ, aliquos ex corrupto hominum genere mera benignitate in Christo IESU segregatos, eiusdemque beneficio quando ipsi liberet fide ac regenerationis spiritu donandos, seruare decreuisse ad laudem gloriosæ suæ gratiæ, reliquis verò arcano iustorū iudicio præteritis, & in peccato relictis, propter hoc ipsum peccatum inferre damnationis pœnam ad tolerantie iustitiæq; suæ declarationem. Remonstrantes suam sententiam exponunt quatuor distinctis Dei decretis quorum primū est, quo Deus misereri volens generis humani in misericordiam prolapsi si qua per iustitiam & veritatem suam

suam, quas aduersus peccatorem declarari erat conuenientissimum. fieri posset ratione, ex sapientia sua praescripto decreuit Filium suum piacularem victimam hominibus dare, quo peccatum morte sua aboleat eternamq; denuo redemptionem sanguinis sui merito impetret, etiam ius obvineat impetratam salutem homini potenter conferendi. Ab hoc Filio Iesu Christo & gratioso Patris in peccatorem affectu vti in exequendo redemptionis negotio fit, salutis quoq; nostra ab aeterno praordinata caput fontem originemq; arcesimus. Neq; enim non paenitendū de conferenda actu salute propositum Deo ratum fuisse credimus, nisi praemisso à sapientia Decreto, quo iustitiae ob peccatum commissum sanguine Mediatoris consultum voluit.

Secundum Decretum est, quo Deus infirmita iam per carnem lege & abrogato Fœdere primo, ex sapientia sua praescripto decreuit actu ipso in gratiam recipere & salute donare quotquot in Iesum Christum vera & per charitatem efficace fide ad vita usq; finem essent credituri: eos vero sub ira derelictos damnare, qui impaenitentes in infidelitate ac peccatis suis essent perseueraturi. Quod decretum sicuti praecedens illud exigebat, ita sequenti necessitatem dedit.

Est autem illud tertium, quo media ad fidem & resipiscentiam necessaria eo ordine, ijs gradibus, eo gratia sufficientis demenso & ea efficacis virtute conferre proposuit, prout sapientia ad reddendum.

reddendum hominem inexcusabilem, & declarandam seriam Dei in conuertendo quolibet homine voluntatem abundè satisfere iudicauit.

Quibus decretis natura ordine (neque enim hac temporibus discriminamus) præmissis, non potuit nõ subsequi quartum illud cuius hic mentionem faciunt VValachri, de saluandis ijs sigillatim, quos per Sp. sui gratiam in Christum credituros præuidebat, ijs verò à salute arcèdis quot impœnitentes incredulosq; ad vitæ terminum fore præsciebat. Hoc siquidem decretum, præsupposita fidei & infidelitatis præsentia, sub secunda tanquam singulare sub suo vniuersali subsumitur, & ex eodem consequentia necessitate infallibili deducitur.

Arguunt porro Remonstrantes VValachrianos quod Contra-Remonstrantium sententiam in ista sua descriptione nec satis fideliter nec satis clarè explicauerint. Non fideliter (aiunt) quia obiectum Electionis hic statuuntur peccatores in lapsu considerati. At vnde constat VValachris hanc esse Contra Remonstrantium sententiam? quum vno ore in collatione Hagienſi directam super hac re responsionem directauerint, imo ne quid de obiecto Electionis sentirent, declarare necesse haberent, libello supplice apud Holl. Ordines contenderint. Quin potius ex aduerso nobis constat primarios Contra-Remonstrantium cum Caluino, Beza, alijsq; Electioni

tionis substernere hominem non in lapsu consideratum, sed ut condendum adeoq; creationem & lapsus permissionem, ut media exequendi decretum predestinationis vtriusque ad vitam & ad mortem intueri.

Dinde in collatione Hagiensi disputatum non fuit de reprobatione, subterfugientibus huius questionis inuidiam Contra Remonstrantibus, ut quorum alij peccati ac lapsus intuitu, alij citra vllum lapsus, nedum subsecuta infidelitatis intuitum, hominum maximam partem reprobata à Deo crederent. Quod non satis dilucidè; sic probant: Tanta enim in his phrasibus; in Iesu Christo segregatos: in peccato relictis; & propter hoc ipsum peccatum inferre damnationis pœnam; sensuum est ambiguitas, ut eam quoque admittant interpretationem, qua admissa à priorè Remonstrantium sententia vix differat hac ipsa Vvalachrorum de Predestinatione declaratio.

Deinde Vvalachri insigniora aliquot diffensionis circa hanc materiam capita subiiciunt. Primò (inquiunt) cōtrouertitur de causa Predestinationis impulsiva. An hac statuatur rectè solum volūtatē diuinæ beneplacitum, Nostri aiūt: Aduersarij licet verbis affirmare videantur, re ipsa tamen negant. Volunt enim fidei & infidelitatis præuisionem decretū predestinationis ordine antegressam esse. Hic Leydēses illos arguunt quod ex consequentijs quas ipsi se inuitis ex doctrina sua inferunt, aliā mentis, aliam

aliam

aliã oris esse Remonstrantium professione
dicant: Quamquam enim (aiunt) statuamus fidei
& infidelitatis præuisionem, decretum Prædesti-
nationis ordine antegressam esse, & priori istius
præscientiæ hoc decretum inniti, necdum tamen
euincitur, causam impulsivam istius decreti non
esse solum Dei beneplacitum. Contra potius, cum
solum diuini beneplaciti sit saluare velle quosuis
credituros, condemnare quosuis non credituros,
nec vlla huius decreti extra Deum in creaturis
causa inueniri possit, utiq; solus quoque bene-
placiti erit in singularium Prædestinatione, qui
sub vniuersaliore isto decreto subsumitur, Petrum
crediturum saluare velle, & Iudam non creditu-
rum condemnare. Neq; enim huius decreti cau-
sa impulsiva est, vel fides, proprie loquendo, Petri,
vel Iudæ infidelitatis, sed liberrima Dei voluntas,
volentis talis persona misereri, talis non misere-
ri. Quid quod ex ipsa Contra-Remonstrantium
sententia Decretum iustificationis singularium
non sit nisi fidelium, & fidei præscientiæ innitatur,
nec tamen propterea fidem huius decreti causam
impulsivam vnquam dixerint. Cur ergo non eode-
modo de electionis decreto loqui licebit, non esse
illud nisi fidelium, nec tamen fidem esse impulsivam
causam. Damus tamen fidem infidelitatemque
conditiones esse sine quibus nec hunc saluare,
nec illum præterire ex puro putato beneplacito vi-
sum fuit Deo. Sicut ergo Contra Remonstrantes
beneplaciti esse volunt, quorum individuum

Deum

Deum misertus fuerit, quorum non, ita nos qualium
 indiuiduorum, qualium non. Vnde apparet minimè
 nos absolutam in Prædestinationis negotio volun-
 tatem negare, sed agnoscere potius. Absoluta enim
 voluntatis esse arbitramur, Decretum illud v-
 niuersale, de fidelibus saluandis, infidelibus
 reprobandis, in quod resoluti semper necessarium
 est Decretum de singularium salute & damnati-
 one, ex fidei infidelitatisue præscientia quod con-
 ditionatum reuera est, quia sine harum conditio-
 num præscientia nec Decretum de saluandis qui-
 busdam singularibus, nec de prætereundis alijs fa-
 cturus vnquam fuisset Deus. Nec hoc ipso volun-
 tatem Dei à causis mediis ordine posterioribus de-
 pendentem facimus, cum fidem, infidelitatemque
 non vt causas istorum decretorum propriè dictas,
 sed vt condiciones à Deo præscitas considere-
 mus, ideoque non ordine decretis istis posteriores,
 sed secundum rei naturam in Dei mente prio-
 res.

Secundum punctum quod in controuer-
 siam venit (aiunt Vvalachri) est, quodnam
 Prædestinationis obiectum statuendum sit. Nam
 aduersarij contendunt, Deum in decernendo con-
 templatum fuisse homines quos eligebat non mo-
 dò vt iam conuersos & fide præditos, sed etiã per-
 seueraturos in eadem fide; quos abiiciebat, vt im-
 pœnitentes & incredulos, aut certè à fide ac pro-
 bitate defecturos, nunquãq; ad meliorem mentem

N

ne qui-

ne quidem per oblationem sufficientis gratia re-
 uersuros. Contra nostrorum sententia est, Deum
 considerasse homines, quos eligebat, quosque pre-
 teribat, ut lapsos in Adamo, in peccatis mortuos, &
 re filios natura, nec prauideri in hominibus potu-
 isse, nisi quod electionis iam prius largiri aliquibus
 aut desertionis consilio non tollere ex aliis con-
 stituerat. Quamuis verd in ipsa re nobis conueni-
 mat cum iis, qui statuunt DEVM intuitum
 esse genus humanum aut singulariter, ut con-
 dendum citraq, peccati rationem, aut communi-
 ter, prout ipsi totus illius status ab eterno fuit
 infallibili certitudine expositus (siquidem in
 hanc sententiam conspiramus omnes, nihil quod
 in homine DEVS prauiderit decreti ipsius
 causam existere potuisse) nostri tamen eos
 sequi maluerunt, qui hominem in Adamo la-
 psam & peccato perditum obiectum Prædesti-
 nationis statuunt. Præterquam enim quod hæc
 sententia facilius expediendis difficultatibus,
 & erudiendis rudioribus, & obloquentium pro-
 tulantiisimis vocibus cohibendis magis accom-
 modata sit, Confessionis etiam Belgicæ, quæ
 & Anglicæ & Gallicæ calculis suis firmam
 vestigiis insistit. Respondent ad hæc Leyden-
 ses: Controverti soles an Prædestinatio-
 nis obiectum sint homines indefinitè & com-
 munitè considerati, uti voluit L. Trelocatius
 an condendi, uti CALVINO, & BEZÆ pla-
 cuit, an ut saluabiles, damnabiles, creabiles,
 labiles

labiles, reparabiles, uti Doctoris F. Gommar
 ri habet sententia: an ut conditi, sed in puris
 naturalibus considerati uti visum F. Junio:
 an ut lapsi iam, uti Vvalachri: an verò ultra
 ut vocati & credentes, aut vocationi non ob-
 temperantes, uti Patribus priscis ante AVGV-
 STINVM, MELANTHONI, SOHNIO,
 & IACOBO ARMINIO alijsque probabili-
 us visum: Deinde aiunt se etiam in il-
 lam sententiam conspirare, nihil quod in
 homine DEVS prauiderit Decreti istius cau-
 sam existere potuisse. Sed tamen (subdunt)
 obliti hic videntur fratres Vvalachri eorum, quæ
 iam ante scripsere, nimirum: Deceuisse De-
 um quibusdam inferre damnationis pœnam pro-
 pter peccatum. Hic enim meritoriam istius De-
 creti causam peccatum faciunt, & illud in ho-
 mine prauisum, à quo cum multis parasangis
 discedant ÿ, qui hominem in Predestinatione,
 aut ut condendum singulariter, aut commu-
 niter considerant & indefinitè, utique non cõ-
 sentire in ipsa re, nedum in illo dogmate: Nihil
 prauisum in homine Decreti istius causam esse
 potuisse; sed maximè dissentire nobis videntur,
 in tantum quidem, ut posteriores priore sen-
 tentia DEVM insipientia argui, priores po-
 steriore DEVM iniustitia insimulari contem-
 dant. Quod si verò prior, quæ in lapsu ha-
 ret, vestigijs, ut hic dicitur, Confessionis Bel-
 gica, Anglica, & Gallica insistat, utique po-
 sterior

sterior ab illis Confessionibus recedet, maximumque
hic iterum inter illas sententias apparet discrimen.
Sed aut hic Contra-Remonstrantibus in sua, ac
Vvalachris in Contra-Remonstrantium causa lo-
quentibus fides deroganda. Illi enim ab Ecclesia
formata quicquam super hac re statutum esse ne-
gant, imo questionem illam dicunt excedere limi-
tes Confessionis & Catechismi, hi verò ad Confes-
sionem Belgicam, Anglicam, & Gallicam provocant.

Tertium punctum considerandum dicitur
esse VValachri de ordine fidei, sicque suam
ponunt sententiam: Nostri fidem ex Electionis
beneficio promanare, ac proinde medium esse subor-
dinatum decreti illius executioni, neque tamen
hinc consequi, infidelitatem eiusque fructus repro-
bationis effecta esse: hac enim Deum quid fieri ab
homine spontaneam voluntatis sua motionem se-
quente non coacte, sed voluntarie ac iustissime per-
missurus esset; Electione verò quid ipse esset in homi-
ne per Spiritum suum operaturus sapientissime de-
creuisse. Leydenses sic suam subiungunt: Fi-
dem ut quippiam antecedens Electionem in merito
Dei eligentis, quamque ut praestitam prouidet, con-
sideramus, fructum verò consequentem & medium
executioni prioris decreti de singularium Electio-
ne subordinatum esse negamus. Agnoscimus tamen
fidem consequens, effectum & fructum dici per
Decreti istius generalioris de fidelibus saluandis
fidelibus condemnandis, cum ex hoc decreto con-
sequenda fidei fluat necessitas, ipsa verò fidei colla-

ex tertio decreto de mediis ad fidem impetrandam administratione. Quando verò Deum in Reprobatione decreuisse aiunt, quid fieri ab homine sicut aneam voluntatis sua motionem sequente, non coactè sed voluntariè, ac iustissimè permissurus esset; nec ex Contra-Remonstrantium sententia, nec consentaneè loquuntur. Non ex Contra-Remonstrantium sententia; Hi enim in Collatione Hagiensis quid de Reprobatione eiusque effectis sentiant, exponere detrectarunt, licet eorum non pauci & scripserint iam ante, & scribant etiam nunc (vtili fra demonstrabitur) fructus reprobationis esse creationem reproborum, desertionem siue gratia subtractionem, excacationem & indurationem, perseverantiam in peccato: addo etiam hac ipsa effecta reprobationis ab illis vocari & κατὰ τὸ ἔργον & κατὰ τὴν Διάνοιαν. κατὰ τὸ ἔργον quia Beza, Polani, Perkinsi, Wittakeri, Bircani aliorumque hoc affirmantium voces, suffragio suo cōprobant: κατὰ τὴν Διάνοιαν, quia qui infidelitatem fructum, vocat reprobationis, annon eius effectum esse pariter agnoscit? qui Deum voluisse contendunt, ut peccaret homo, ut incredulus esset ac contumax, quo viam sibi ad ipsorum iustam condemnationem sternat, & eundem Deum non permissivè solùm ad peccatum, sed ἐνεργητικῶς concurrere; annon ἐμφατικῶς satis hac ipsa peccata reprobationis effecta esse significat. Non consentaneè eos loqui inde evidens fit, quia solùm decretum permittendi hominem sibi, infalibile medium non est exequendi decretum ab-

1. secundum verba & secundum sensum

1. efficaciter. ex pressè.

soluta reprobationis, cum posita illa permissione non
necessario, sed liberè homo peccet, hoc est, possit non
peccare. Decreto siquidem permissionis mediâ soliti-
modo peccatum inhibitura efficaciter suspendun-
tur, ideoq; ex hoc diuina voluntatis immanente
actu peccandi & in peccato perseverandi necessitas
fluit nulla, quod considerantes alij, Calvinus, Bez-
Perkinsus, quiq; hos sequuntur, reprobationis decre-
to, non decretum permissionis solum sed & decretum
efficax de subtrahenda homini gratia, eoq; exceden-
do & indurando subordinant, ne antecedenti ab-
soluti decreti executio à libertate hominis & con-
tingentia vlla causa secunda suspendatur. Rursus
inconuenientissimum nobis videtur affirmare, De-
um electione decreuisse, quid ipse esset in homine
per spiritum suum operaturus. Electionis siquidem
absolutæ ad salutem decreto salutis tantum, non
dei decernitur collatio.

Quartum punctum circa idem caput de
Prædestinatione controuersum est, de voca-
tione. De qua sic VValachri: Nostri vocati-
onem hominum, quæ verbi prædicatione ex
dato Domini perficitur, exequendi illius
filij medijs annumerant. Quum autem
cent Nostri non omnibus, quibus prædicatum
Euangelium, donari credendi facultatem
sed quosdam singulari Dei bonitate effici
tertrahi, alijs in cecitate & contumacia
iustè derelictis, Deum agere simulatè cum
minibus inde colligunt. Nostri contra

piunt Euangelij prædicationem, præprie quidem
 & principaliter electis in salutem, per accidens ta-
 men & minus principaliter reprobis in testimoniũ
 diuina ordinatione destinatam esse. Leydenfes
 hoc modo: Neq; enim nobis vocatio medium est
 exequendi Prædestinationem singularium, & qui-
 dem eorũ quos infide perseueraturos præuidit De-
 us. Verum decretum vocationis, quo media ad fidem
 ingenerandam necessaria administrare instituit,
 natura ordine Prædestinationis & saluandi consilio
 præmitti debere arbitramur, cuius tamen neces-
 sitatem ex priori decreto saluandi credituros quosli-
 bet deducimus. Hoc dicimus, Deum quosdam exter-
 na Euangelij prædicatione non dignari, idq; non
 iuxta aliquod absolutũ Decretum quibusdam ho-
 minib; fidem & salutem non dandi, sed propter alia
 in homine ipso latentia, nobis incognita, Christo no-
 ta, cui suum regimen est permittendum. Nam
 diuersimodam prorsus rationem esse agnoscimus
 vocandi hos, non vocandi alios. Quos vocat Deus,
 & prædicationis gratia primitus dignatur, vt
 plurimum tales esse fatemur, vt nihil minus ipsorũ
 virtutes, quàm hanc donorum diuinorum largiti-
 onem indebitam promereantur, nihilq; in ipso-
 rum natura dignum ista gratia reperiri possit;
 ex aduerso potius quamplurima esse, propter
 quæ, si ex seueritate Deo agere libitum esset, æ-
 ternum tantis donis merito priuari debeant;
 ideoque non ex solo tantum beneplacito diuino
 N 4 hosce

hosce externa verbi voce vocari, verum etiam ex
 absoluto, nulla ab ipsis praestita conditione quam ad
 vocationem praexigere visum Deo fuerit. Verum
 non sub obscuris ex scriptura rationibus ac testi-
 moniis colligi posse putamus, interdum Deum hanc
 vel illam gentem, ciuitatem, personam, Euangelij
 reuelatione pra aliis dignari, quam ipse dignum
 pronunciat non quidem ex propria sanctitatis di-
 gnitate aliqua, sed ex gratiosa sua aestimatione,
 qua per naturalem legis suae notitiam, & melio-
 rem gratia communioris vsum correctos nonnulli
 idoneos iudicat, quos vltiore gratia, idque ex be-
 neplacito suo donet usque anteferat, quos vel gratia
 semel oblata contemptores fuisse improbos, vel hor-
 rendis alioquin sceleribus mancipatos deceptorum
 comperit. Cur vero quam plurimas gentes, ciui-
 tates, personas hac, vel illa temporis periodo, tali
 gratia mensura non vocet, etiam liberrima ve-
 luntatis esse censemus, siue hoc ipsum mereri que-
 potuisse statuatur praeter originalem corruptio-
 nem singularis quadam ipsorum improbitas, quod
 fiat, beneplaciti diuini erit talibus isto tempore
 tantum gratia non largiri, siue nulla huius volun-
 tatis meritoria causa singularis ex parte hominum
 dari possit quod nobis verisimile magis videtur. At
 hic quidem profundas diuitias, tum sapientiae, tum
 cognitionis Dei inscrutabilia eius iudicia & in-
 imperuestigabiles suspicimus ac veneramur. Atque
 hominum quosdam nullo vitae suae tempore Eu-
 gelij praconio ad salutis participationem reapse-
 runt.

uitet; rursum solius beneplaciti esse dicimus, licet
 nō absoluti, sed talis, quo nō nisi veritatem in iniu-
 stitia detinentes, & reformationis semina porten-
 tosis flagitiis extinguentes, saltem non nisi ob insi-
 gne peccatum, Euangelij sui annuntiatione desti-
 tuti cupit. Et tunc causam prateritionis meritoria
 in natura hominum, siue in hominibus ipsis latere
 non inficiamur. Vnde colligere est, non statui à no-
 bis semper melioribus Euangelij gratiam offerri, sed
 vt plurimum ea indigni, tantum absit, vt vocati-
 onis causam non in Dei beneplacito, sed hominis
 natura residere credamus. Et quamuis ante omne
 gratia auxilium, tum eius, qua communissima est,
 & nulli non homini affulget, tum eius qua Euan-
 gelica prae dicatione definitur, & à priore sub pro-
 prio gratia nomine distinguitur, nullum fere (a-
 liquod enim à temperamento proficisci non est du-
 bium) inter gentes corruptionis discrimen appa-
 reat, tamen inscripta iam cordibus ipsorum aliqua
 Dei & voluntatis diuina notitia, similem adhuc
 esse omnium improbitatem neutiquam putamus.

De interna & externa vocatione ita statuimus
 vt disparatas has ex prima Dei intentione voca-
 tiones esse negemus, contra verò neminem externi
 verbi voce vocari credamus, quem non etiam
 sed suis gradibus & successibus, verbo & spiritu
 suo intus afficere, & ni hominis obstet malitia,
 reapse conuersum iri serid velit. Hanc ipsam ob
 causam verbo prae dicatione spiritus operationes so-

cias facimus, & iis quoque qui effectu ipso non excitantur ex spirituali morte in vitam, verbum predicari, dicimus spiritu viuifico minimè destitutum, intellige quo viuificari sufficienter & efficaciter potest homo, & viuificare peccatorem nondum refractarium vult seridè et si non absolute, Deus, & viuificare iam plus minusue aggressus est. Quoties verò docent Contra-Remonstrantium plerique Deum externa Euangelij prædicatione respiscientiam ac fidem ab iis exigere, quos conuersos non vult, quibusq; potentiam credendi absolute decreto largiri noluit, nec in alium finem vocari reprobos, quàm vt excœcentur, indurentur, & ni credant, grauiorem sibi accersant damnationem; ab hypocrisi hunc agendi modum vindicari non posse nostra fert sententia.

Vbi verò locorum Contra-Remonstrantes excipiant, Euangelij prædicationem propriè quidem & principaliter electis in salutem, per accidens tamen & minus principaliter, reprobis in testimonium diuina ordinatione destinatam esse, hætenus videre non licuit. &c.

DE SATISFACTIONE

CHRISTI.

DE secundo principali capite sic Vvalachri: Docent Remonstrantes Christum ex proposito æterni Patris quod ipsum electionis decretum ordine antecesserit, pro omnibus indiuiduis hominum, tam pereuntium quàm seruandorum mortem oppetiisse, adeoq; omnibus reconcilia-
tione